

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUBOSSTEM

ŠTVRŤROČNÝ KOMENTÁR K POLITIKE OBOZRETNOSTI NA MAKROÚROVNI

JANUÁR 2019

ZHRNUTIE ROZHODNUTIA BANKOVEJ RADY NBS O VÝŠKE PROTICYKLICKÉHO KAPITÁLOVÉHO VANKÚŠA

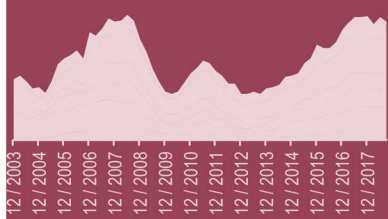
Výška vankúša sa nemení

- Spomaľovanie relatívneho rastu úverov, kým absolútne medziročné prírastky sú stabilné
- Indikátory vývoja úverového a finančného trhu mierne poklesli
- Doznieva vplyv predzásobenia sa úvermi domácnosťami, v budúcnosti sa dá očakávať spomaľovanie tempa rastu úverov domácnostiam

Aktuálna a budúca výška vankúša

- Výška vankúša do 31. júla 2019: **1,25 %**
- Výška vankúša od 1. augusta 2019: **1,50 %**

Vývoj finančného cyklu

- Prítomnosť silnej expanzívnej fázy finančného cyklu
- Finančný cyklus blízko svojho historického maxima
- Makroekonomický vývoj a vývoj na trhu s bývaním pôsobili v treťom štvrťroku 2018 v smere rastu tlakov na finančnom trhu, kým vývoj na trhu úverov podnikovému sektoru, vývoj zlyhaných úverov a zníženie hodnôt ekonomického sentimentu v smere zmiernenia tlakov

Výhľad rozhodnutia v nasledujúcom štvrtroku

- V nasledujúcom štvrtroku neočakávame zvýšenie proticyklického kapitálového vankúša
- V ďalšom období bude pre jeho úroveň dôležitý vývoj cyklických rizík v oblasti rastu úverov a makroekonomických nerovnováh

Obsah

Obsah	3
Úvod	4
1 Hodnotenie situácie Národnou bankou Slovenska	5
2 Rozhodnutia v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni	7
3 Ciele politiky obozretnosti na makroúrovni	11
Príloha A	12

Úvod

Podmienkou pre zdravé fungovanie ekonomiky a udržateľný ekonomický rast je prítomnosť zdravého finančného systému. Finančný sektor plní niektoré základné vitálne funkcie v ekonomike (financovanie ekonomiky, možnosť sporenia a investovania, platobný styk a pod.). Základným predpokladom fungovania zdravého finančného systému je **stabilita finančného systému**, teda stav, keď je finančný sektor dostatočne odolný voči prípadným šokom a rizikám, ktoré by za istých okolností mohli narušiť jeho fungovanie, a tým negatívne zasiahnuť ekonomiku. Makroprudenciálna politika prostredníctvom využívania rôznych nástrojov prispieva k finančnej stabilite, najmä zvyšovaním odolnosti finančného systému a zmiernením kumulácie systémových rizík. Za účelom plnenia tohto cieľa makroprudenciálna politika identifikuje, monitoruje, posudzuje a zmiernuje systémové riziká pre finančný systém.

Cieľom Štvrtročného komentára k politike obozretnosti na makroúrovni je monitorovať aktuálny vývoj na finančnom trhu s osobitným dôrazom na úverový trh **a vyhodnocovať vývoj systémových rizík** spojených s týmto vývojom. Komentár prináša analytické hodnotenie situácie a vývoja na finančnom trhu v štruktúre tzv. strednodobých cieľov stanovených v súlade s odporúčaním ESRB (*ESRB/2013/1*). Kvantitatívne a kvalitatívne hodnotenie v predložennom komentári zohľadňuje informácie dostupné k tretiemu štvrťroku 2018. Štvrtročný komentár je zároveň analytickým podkladom pre pravidelné štvrtročné rozhodnutia Bankovej rady Národnej banky Slovenska o výške proticyklického kapitálového vankúša. Zároveň analytické hodnotenie môže byť podkladom pre aktivovanie alebo zmenu iných nástrojov makroprudenciálnej politiky. Dokument je po formálnej stránke rozdelený na tri časti: i) stručná analýza s hodnotením najvýznamnejších zmien z hľadiska systémového rizika v aktuálnom štvrťroku, ii) súčasné nastavenie a zmeny nástrojov makroprudenciálnej politiky vrátane aktuálneho rozhodnutia o výške proticyklického kapitálového vankúša a iii) tabuľka sledovaných cieľov politiky obozretnosti na makroúrovni.

1 Hodnotenie vývoja v treťom štvrtroku 2018

Vývoj na finančnom trhu v treťom štvrtroku 2018 bol poznačený prítomnosťou expanzívnej fázy finančného cyklu. Medziročný rast úverov súkromnému nefinančnému sektoru¹ sa v relatívnom vyjadrení mierne spomalil (8,7 % v treťom štvrtroku 2018 vs. 9,1 % v druhom štvrtroku), absolútne medziročné prírastky však boli podobné ako v predchádzajúcich štvrtrokoch (4,3 mld. €). Tento vývoj bol ovplyvnený predovšetkým poskytovaním úverov domácnostiam, ktoré medziročne aj v treťom štvrtroku 2018 rástli dvojcifernými tempami rastu (11 % vs. 11,2 % v druhom štvrtroku), ich absolútne medziročné prírastky v jednotlivých mesiacoch roka 2018 kolísali okolo úrovne 3,5 mld. €. Hoci tempo rastu úverov domácnostiam sa v porovnaní s minulým rokom zmiernilo, aj naďalej ostáva najrýchlejšie spomedzi krajín EÚ. Pri úveroch poskytnutých podnikovému sektoru sa tempo ich rastu po poklese v porovnaní s dynamikami z leta 2017 postupne stabilizovalo na úrovni 4,7 % v treťom štvrtroku 2018. Rast úverov súkromnému slovenskému nefinančnému sektoru ostáva druhý najrýchlejší v EÚ, keď úvery v treťom štvrtroku rástli rýchlejšie ako bol priemer EÚ (2,1 %), eurozóny (1,9 %), ako aj krajín strednej a východnej Európy (6,2 %).

Najvýznamnejším stimulujúcim faktorom úverového rastu ostáva priaznivý makroekonomický vývoj osobitne na pracovnom trhu, ktorý **v kombinácii s nízkymi úrokovými mierami a konkurenciou na úverovom trhu** výraznou mierou prispieva k udržiavaniu silného dopytu po úveroch. Ekonomika aktuálne už produkuje nad úroveň svojho potenciálu, pričom v ďalšom období by sa mala ďalej prehrievať. Makroekonomický vývoj tak prispieva k tvorbe rizík v rámci finančného cyklu. Vývoj pri úveroch na bývanie bol v treťom štvrtroku 2018 ešte ovplyvnený doznievajúcim dočasným efektom zvýšeného záujmu o úvery v dôsledku mediálnych správ o sprísnení úverových podmienok od 1. 7. 2018². **V smere tlmenia dopytu po úveroch** pôsobí postupná saturácia u vybraných skupín trhu, ktoré už refinancovali alebo konsolidovali svoje bankové a nebankové úvery, ako aj postupné sprísňovanie makroprudenciálnej politiky. Reštriktívny charakter prijatých opatrení je však zmierňovaný priaznivým makroekonomickým vývojom, keď viaceré limity sú naviazané na ukazovatele ovplyvnené makroekonomickým cyklom³.

Zadlženosť súkromného sektora nepretržite rastie, pričom objem celkových domácich a zahraničných dlhov slovenského nefinančného sektora **v treťom štvrtroku 2018 po prvý krát prekonal úroveň 100 % HDP**. Rastie zadlženosť tak domácností, ako aj podnikového sektora. Hoci tempo rastu zadlženosti súkromného sektora v pomere k HDP sa postupne zmierňuje, Slovensko sa už nachádza nad priemerom krajín strednej a východnej Európy⁴. Priemer zadlženosti súkromného sektora regiónu strednej a východnej Európy sa nachádza na úrovni 90 % HDP, pričom krajiny tohto regiónu s vyššou

---

¹ Úvery poskytnuté domácimi bankami sektoru domácností (S14 a S15) a sektoru nefinančných podnikov (S 11) v tuzemsku, zdroj: hlásenia bánk, V (NBS) 33 - 12.

² Predovšetkým zavedenie nového limitu na pomer celkovej zadlženosti k príjmu spotrebiteľa k čistému ročnému príjmu (DTI) a sprísnenia pri limite na podiel výšky úveru k hodnote zabezpečenia (LTV). Časť domácností pristúpila k urýchleniu rozhodnutia o novom úvere ešte pred účinnosťou sprísnených limitov, čo však štatisticky mohlo ovplyvniť aj vývoj úverov v treťom štvrtroku 2018, kedy časť týchto úverov začala byť reálne čerpaná.

³ Napr. LTV limit sa odvíja od ceny založenej nehnuteľnosti a DSTI a DTI limity sa stanovujú na úrovni príjmu domácnosti.

⁴ Bulharsko, Česká republika, Estónsko, Chorvátsko, Poľsko, Rumunsko, Litva a Lotyšsko. Za Maďarsko neboli údaje dostupné.

zadlženosťou ako Slovensko v posledných rokoch⁵ znižovali svoj dlh, kým slovenský súkromný sektor sa v tomto období zadlžoval najrýchlejším tempom spomedzi krajín EÚ.

Prítomnosť expanzívnej fázy finančného cyklu naznačuje aj úroveň sledovaných indikátorov úverového a finančného cyklu. Posun sledovaných indikátorov cyklických rizík bol v treťom štvrtroku 2018 ovplyvnený predovšetkým vývojom na úverovom trhu, kde došlo k zmierneniu dynamík úverového rastu. Po prechodnom zvýšení v druhom štvrtroku 2018 sa tak v treťom štvrtroku hodnoty indikátorov Domestic credit-to-GDP_{trend} gap a Proticyklický smerovník priblížili k svojim hodnotám z úvodu roka 2018. Odchýlka pomeru objemu úverov k trendu HDP od svojho dlhodobého trendu (Domestic credit-to-GDP_{trend} gap)⁶ aktuálne dosahuje úroveň 5,14 %⁷, čo poukazuje na úroveň proticyklického kapitálového vankúša vo výške 1,5 %. Podobný vývoj zaznamenal aj kompozitný ukazovateľ finančného cyklu Proticyklický smerovník, ktorý v treťom štvrtroku 2018 klesol smerom k úrovniam z úvodu minulého roka. Jeho referenčná hodnota aktuálne poukazuje na výšku proticyklického kapitálového vankúša na úrovni 2,25 %. V smere zníženia Proticyklického smerovníka v treťom štvrtroku 2018 pôsobili vývoj na úverovom trhu podnikovému sektoru, vývoj zlyhaných úverov, ako aj zmiernenie hodnôt ekonomického sentimentu. Silné prorastové impulzy prináša priaznivý makroekonomický vývoj a vývoj na realitnom trhu.

Ziskovosť bankového sektora dosiahla ku koncu tretieho štvrtroka 2018 obdobné úrovne ako v predchádzajúcom roku. V záujme udržania ziskov sa banky snažia pokles úrokových marží kompenzovať rastom úverového portfólia. Tým sa zároveň zvyšuje citlivosť bankového sektora voči rizikám cyklického charakteru, čo sa môže výraznejšie prejaviť v prípade otočenia ekonomického a finančného cyklu v budúcnosti. Zároveň v dôsledku aktuálne nízkych úrovní zlyhaných úverov môže dochádzať k podhodnocovaniu kreditného rizika zo strany bánk.

Systémové riziko likvidity sa mierne prehĺbilo aj v treťom štvrtroku. Pokračovali trendy prehlbovania časového nesúladu aktív a pasív, pričom likvidné aktíva určené na krytie tejto medzery mierne klesli. Dôležitým rizikom ostáva dlhodobá likvidita, najmä vo vzťahu k relatívnemu poklesu dlhodobého stabilného financovania úverových aktivít. Toto riziko je pozorovateľné predovšetkým prostredníctvom rastúceho podielu objemu úverov na objeme vkladov, ktorý v treťom štvrtroku 2018 po prvý raz v histórii prekročil 100 %.

Na finančnom trhu ostávajú prítomné aj riziká externého charakteru. Na svetových akciových a dlhopisových trhoch pretrváva **riziko spojené s nadhodnotením aktív**. Na prelome rokov síce došlo k miernej korekcii úrovne akciových indexov, ich hodnota však ostáva aj naďalej pomerne vysoká. Aktuálne nízka úroveň rizikovej prirážky na vybraných trhoch naznačuje podhodnocovanie rizika zo strany investorov. V prípade, že by sa v budúcnosti objavili zvýšené turbulencie na finančných trhoch,

---

⁵ Od roku 2015.

⁶ Vstupom pre tento indikátor je objem úverov podnikom a domácnostiam, ktoré boli poskytnuté domácimi bankami.

⁷ V dôsledku pravidelnej revízie časových radov za národné účty vykonanej ŠÚ SR (november 2018) došlo v porovnaní so Štvrtročným komentárom k politike obozretnosti na makroúrovni - október 2018 k zmene štvrtročných údajov za HDP, ktoré sú vstupným údajom pre odhad ukazovateľa Domestic credit-to-GDP_{trend} gap (ale aj pre niektoré ďalšie ukazovatele vrátane proticyklického smerovníka a štandardizovaného credit-to-GDP gap). V dôsledku tejto revízie došlo aj k miernym úpravám hodnôt časového radu ukazovateľa Domestic credit-to-GDP_{trend} gap. Pôvodná hodnota 5,32 % v druhom štvrtroku 2018 sa tak vplyvom revízie údajov HDP zmenila na 5,35 %.

môžu rizikové prirážky náhle vzrásť. S blížiacim sa termínom **vystúpenia Spojeného kráľovstva z EÚ (29. 3. 2019)** rastie aj **neistota ohľadom dosiahnutia spoločnej dohody**. Riziko neriadeného, tzv. tvrdého Brexitu alebo jeho možného odsunutia tak rastie. Reakcia trhov na neriadený, tzv. tvrdý Brexit by však mohla byť značne nepriaznivá. Aktuálne aj naďalej pretrváva **riziko možného širšieho uplatňovania protekcionistickej politiky** a spustenia prípadnej reťazovej reakcie protekcionistických opatrení v medzinárodnom obchode.

2 Rozhodnutia v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni

2.1 Aktuálne rozhodnutie NBS k príslušnému štvrťroku

Banková rada NBS sa na svojom zasadnutí dňa 29. 1. 2019 rozhodla ponechať mieru proticyklického kapitálového vankúša na úrovni 1,5 % s účinnosťou od 1. 2. 2020. Pri rozhodovaní o miere proticyklického kapitálového vankúša Banková rada NBS zvažila aj pozíciu Európskej centrálnej banky, v súlade s článkom 5 nariadenia SSM⁸.

Dôvodom ponechania úrovne proticyklického kapitálového vankúša sú aktuálne trendy:

- **Vývoj úverov v treťom štvrťroku 2018**, v rámci ktorého došlo k zmierneniu medziročnej dynamiky rastu úverov, tak domácností, ako aj podnikov. V absolútnom vyjadrení sa medziročné prírastky úverov domácnostiam v jednotlivých mesiacoch roka 2018 nemenia, tretí štvrťrok však mohol byť ešte ovplyvnený predzásobením sa domácností úvermi v dôsledku sprísňovania niektorých limitov od júla 2018
- **Do budúcnosti** sa v dôsledku sprísňovania makroprudenciálnej politiky a saturácie trhu dá predpokladať **skôr spomaľovanie** rastu úverov
- **Sledované indikátory hodnotenia úverového a finančného trhu** (Domestic credit-to-GDP_{trend} gap, Proticyklický smerovník) v porovnaní s druhým štvrťrokom mierne poklesli
- Kľúčové bude **monitorovať ďalší vývoj s dôrazom na úverový trh a vývoj cien nehnuteľností, ako aj riziká plynúce z prehrievania ekonomiky**. Z tohto pohľadu bude dôležité zohľadniť aj **výsledky nadchádzajúceho⁹ stresového testovania** slovenského bankového sektora.

2.2 Aktuálne platné nastavenie nástrojov zo strany NBS

Proticyklický kapitálový vankúš

Na základe rozhodnutia NBS č. 8/2017 z 10. 7. 2017 nadobudla od 1. 8. 2018 účinnosť miera proticyklického kapitálového vankúša na úrovni 1,25 %¹⁰.

⁸ Nariadenie Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami, ďalej len „nariadenie SSM“.

⁹ Marec - apríl 2019.

¹⁰ http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_Vestnik/ROZ-8-2017.pdf

Tabuľka 1 Hodnoty proticyklického kapitálového vankúša pre slovenské expozície

Obdobie účinnosti	Miera
1. 8. 2017 – 31. 7. 2018	0,50 %
1. 8. 2018 – 31. 7. 2019	1,25 %
1. 8. 2019 –	1,50 %

Zdroj: NBS.

Prehľad aktuálneho nastavenia mier proticyklického kapitálového vankúša v iných krajinách a výhľad ich vývoja v nasledujúcich štvrtrokoch zobrazuje **Tabuľka 5** v prílohe.

Vankúš pre významné banky

V súlade s rozhodnutiami NBS č. 5/2017 a 6/2017 z 30. 5. 2017 majú identifikované lokálne systémovo významné banky od 1. 1. 2018 povinnosť udržiavať vankúš pre O-SII a vankúš na krytie systémového rizika, ktorý bol stanovený na celkovej úrovni 1 % až 2 % rizikových expozícií. Na základe rozhodnutí NBS č. 4/2018 a 5/2018 z 29. 5. 2018 celková úroveň týchto kapitálových vankúšov sa od 1. 1. 2019 nemení¹¹.

Tabuľka 2 Prehľad úrovni vankúša pre O-SII a vankúša na krytie systémového rizika pre jednotlivé banky

	Vankúš pre O-SII platný od 1. 1. 2018	Vankúš na krytie systémového rizika platný od 1. 1. 2018
Československá obchodná banka, a.s.	1,00 %	-
Poštová banka, a.s.	1,00 %	-
Slovenská sporiteľňa, a.s.	1,00 %	1,00 %
Tatra banka, a.s.	0,50 %	1,00 %
Všeobecná úverová banka, a.s.	1,00 %	1,00 %

Zdroj: NBS.

Podmienky poskytovania retailových úverov

Dňa 29. 5. 2018 Banková rada NBS schválila novely opatrení NBS o spotrebiteľských úveroch a o úveroch na bývanie. V prvom rade sa tým sprísnila pravidlá na pomer úveru a jeho zabezpečenia (tzv. LTV). Vylúčili sa úvery s LTV nad 90 % a zároveň sa znížil podiel úverov s LTV nad 80 %. V druhom rade bol zavedený nový limit na pomer celkovej zadlženosti k príjmu spotrebiteľa (tzv. DTI) na úrovni 8. Z tohto limitu je umožnená všeobecná výnimka, ktorá sa bude postupne sprísňovať. Novely nadobudli účinnosť 1. 7. 2018. V súlade s týmito novelami sa od 1. 1. 2019 znížil maximálny podiel nových úverov na bývanie s LTV nad 80 % na 25 % a maximálny podiel nových úverov s DTI nad 8 na 10 % celkového objemu nových úverov. **Aktuálne dochádza pri retailových úveroch k postupnému sprísňovaniu podmienok podľa schváleného harmonogramu.**

Prostredníctvom schválenej novely zákona o spotrebiteľských úveroch sa zároveň od 1. 1. 2019 **zrušila výnimka, v zmysle ktorej veriteľia nemuseli pri tzv. predschrálených spotrebiteľských úveroch plniť limity** na ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať úver a ukazovateľ celkovej zadlženosti k príjmu.

¹¹ https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_Vestnik/ROZ-4-2018.pdf a https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_Vestnik/ROZ-5-2018.pdf

Cieľom tejto úpravy je, aby sa zamedzilo možnosti obchádzať stanovené limity prostredníctvom poskytovania predschrávaných úverov.

Tabuľka 3 Limity na podmienky poskytovania úverov

Ukazovateľ	Výpočet	Parameter	Limit
Ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať úver	$\frac{\text{splátky všetkých fin. záväzkov}^{1)}}{\text{čisté príjmy} - \text{život. minimum}}$	Max. hodnota ukazovateľa	80 % ²⁾
Ukazovateľ zabezpečenia úveru (loan-to-value, LTV) ³⁾	$\frac{\text{výška zadĺženia}}{\text{hodnota zabezpečenia}}$	Max. LTV	90 %
		Max. podiel nových úverov s LTV > 80 %	1. polrok 2019: 25 % Od 1. 7. 2019: 20 %
Ukazovateľ celkovej zadĺženosti k príjmu (debt-to-income, DTI)	$\frac{\text{celková zadĺženosť}}{\text{ročný čistý príjem}}$	Max. podiel nových úverov s DTI > 8	1. polrok 2019: 10 % Od 1. 7. 2019: 5 % + 5 % ⁴⁾
Maximálna lehota splatnosti		Zabezp. nehnuteľ. alebo poskyt. stav. sporiteľňami	30 rokov ⁵⁾
		Ostatné	8 rokov

Zdroj: NBS.

Poznámky: Jednotlivé limity sa overujú len v čase, keď je poskytnutý nový úver, alebo keď dochádza k výraznému navýšeniu existujúceho úveru. Povinnosť uplatňovať jednotlivé opatrenia sa nevzťahuje na úvery, ktorými sa refinancujú iné úvery, pokiaľ nedochádza k navýšeniu istiny o viac ako 2000 € alebo 5 % (podľa toho, ktorá z týchto hodnôt je menšia).

¹⁾ Započítava sa výška splátok úverov pri zohľadnení nárastu úrokových sadzieb.

²⁾ Výnimky, pri ktorých je limit na ukazovateľ schopnosti splácať vo výške 100 %:

- spotrebiteľské úvery, ktoré spolu s existujúcim dlhom spotrebiteľa neprevyšujú jeho ročný čistý príjem,
- lízing s akontáciou aspoň 20 %, ktorý spolu s existujúcim dlhom neprevyšuje 1,5-násobok ročného príjmu.

³⁾ Limit sa vzťahuje iba na úvery na bývanie.

⁴⁾ Prvých 5 % je bez dodatočných podmienok, druhých 5 % je možné poskytnúť len pri splnení nasledujúcich dodatočných podmienok: úvery na bývanie poskytované klientom do 35 rokov s príjmom neprevyšujúcim 1,3-násobok priemernej mzdy a DTI pri týchto úveroch neprevyšuje hodnotu 9.

⁵⁾ Nad tento limit je možné poskytnúť 10 % nových úverov založených nehnuteľnosťou.

Ďalšie aktuálne platné nástroje politiky obozretnosti na makroúrovni, pokrývajúce najmä oblasť kapitálových požiadaviek, zobrazujú **Tabuľka 4** až **Tabuľka 6** v prílohe.

2.3 Možné použitie nástrojov politiky obozretnosti na makroúrovni v strednodobom horizonte

Oblasť poskytovania retailových úverov

Národná banka Slovenska implementovala viacero opatrení na strane poskytovania retailových úverov (opísané vyššie), ktorých cieľom je znížiť tvorbu rizík súvisiacich s nadmerným vývojom na úverom trhu. Aktuálne sa limity pri viacerých opatreniach postupne sprísňujú. V tejto fáze je potrebné monitorovať vývoj na úverovom trhu po účinnosti týchto opatrení. V prípade, že nedôjde k zmierneniu v tvorbe rizík, Národná banka Slovenska zváži ďalšie možnosti.

Očakávaný vývoj miery proticyklického kapitálového vankúša v nasledujúcom štvrtroku

Úroveň sledovaných indikátorov sa aktuálne nachádza na (Domestic credit-to-GDP_{trend} gap) alebo nad (Proticyklický smerovník) schválenou úrovňou proticyklického kapitálového vankúša (1,5 % od 1. 8. 2019). Vývoj na trhu úverov je momentálne v pokročilej expanzívnej fáze, pričom dochádza

k postupnému zmiernovaniu relatívneho rastu úverov, ako aj k zmiernovaniu rastu zadlženosti súkromného sektora v pomere k HDP. Vývoj na trhu úverov v treťom štvrtroku bol ovplyvnený postupným sprísňovaním limitov a doznievaním efektu zvýšeného záujmu o úvery v druhom štvrtroku v dôsledku sprísňovania úverových limitov. Prijaté opatrenia síce zmiernili rast cyklických rizík, avšak ich kumulácia pokračovala. Od posledného rozhodnutia o zvýšení úrovne proticyklického kapitálového vankúša sa teda úroveň cyklických rizík ďalej zvyšovala, aj keď miernejším tempom. Predpokladané pokračovanie prehrievania ekonomiky vrátane trhu bývania by malo aj v ďalšom období pôsobiť v smere nárastu finančného cyklu, a teda zvyšovať zraniteľnosť bánk a ich klientov v prípade jeho zmeny.

V nasledujúcom štvrtroku neočakávame zvýšenie proticyklického kapitálového vankúša. V ďalšom období bude pre jeho úroveň dôležitý vývoj cyklických rizík v oblasti rastu úverov, vývoj cien nehnuteľností a makroekonomických nerovnováh. Z tohto pohľadu bude dôležité zohľadniť aj výsledky nadchádzajúceho¹² stresového testovania slovenského bankového sektora.

2.4 Rozhodnutia ECB týkajúce sa slovenského bankového sektora k príslušnému štvrtroku

K 22. 1. 2019 nebolo zo strany Európskej centrálnej banky vydané žiadne rozhodnutie v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni vo vzťahu k slovenskému bankovému sektoru.

---

¹² Marec – apríl 2019.

3 Ciele politiky obozretnosti na makroúrovni

Ciele	Riziká	Reakcia NBS
Zmierňovanie a prevencia nadmerného úverového rastu	Rast zadlženosti domácností a podnikov, úverovanie podnikového sektora vrátane komerčných nehnuteľností, riziká vyplývajúce z makroekonomického vývoja doma a v zahraničí a z vývoja na finančných trhoch	<ul style="list-style-type: none"> · Aktivovaný proticyklický kapitálový vankúš (1,25 % do 31. 7. 2019, od 1. 8. 2019 1,5 %) · Opatrenia v oblasti obozretného poskytovania úverov na bývanie a spotrebiteľských úverov
Zmierňovanie a prevencia nadmerného nesúladu splatnosti v bilancii bánk a nízkej trhovej likvidity	Prehlbujúci sa nesúlad splatností aktív a pasív, rast dlhodobých aktív v dôsledku rastu úverov, rast podielu úverov ku vkladom	<ul style="list-style-type: none"> · Nový legislatívny rámec pre emitovanie krytých dlhopisov s možným pozitívnym dopadom na stabilné dlhodobé financovanie bánk
Limitovanie rizika priamej a nepriamej koncentrácie	Relatívne vysoká koncentrácia (časti) portfólia alebo vyššie vystavenie voči vlastnej skupine v niektorých inštitúciách alebo fondoch	<ul style="list-style-type: none"> · Zavedený O-SII vankúš a vankúš na krytie systémového rizika pre päť najväčších bánk z dôvodu ich systémovej významnosti
Limitovanie systémového dopadu nevhodne nastavených zámerov s cieľom znížiť morálny hazard	Existencia príliš veľkých bánk vzhľadom na globálnu/domácu ekonomiku, rastúca previazanosť finančných subjektov na finančných sprostredkovateľov, potenciálne uvoľnenie regulatórnych pravidiel EÚ pre banky, ktoré sú dcérskymi spoločnosťami zahraničných bánk, a to v oblasti likvidity, kapitálu a majetkovej angažovanosti v rámci bankovej únie, riziká v nebankových sektoroch	<ul style="list-style-type: none"> · Zavedený vankúš pre O-SII a vankúš na krytie systémového rizika pre päť najväčších bánk · Zákony o úveroch na bývanie a o spotrebiteľských úveroch vyžadujú od finančných inštitúcií obozretnosť pri spolupráci s finančnými sprostredkovateľmi · Dohľad nad nebankovými spoločnosťami poskytujúcimi úvery · Od roku 2015 výrazne posilnené aj kompetencie a výkon dohľadu v oblasti ochrany finančného spotrebiteľa
Posilnenie odolnosti finančného systému	Udržateľnosť obchodných modelov, riziká makroekonomického vývoja doma a v zahraničí	<ul style="list-style-type: none"> · Implementovaný vankúš na zachovanie kapitálu vo výške 2,5 % · Aktivovaný proticyklický kapitálový vankúš (1,25 % do 31. 7. 2019, od 1. 8. 2019 1,5 %) · Zavedený vankúš pre O-SII a vankúš na krytie systémového rizika pre päť najväčších bánk · Opatrenia v oblasti obozretného poskytovania úverov na bývanie a spotrebiteľských úverov
Posilnenie odolnosti infraštruktúry finančného trhu	Funkčnosť platobných systémov, úroveň krytia krytých vkladov, vplyv digitálnych inovácií v oblasti finančných služieb na finančnú stabilitu	

Poznámky: Aktuálny význam cieľa pre finančnú stabilitu, legenda:

Vysoký   Stredný   Nízky

Príloha

Tabuľka 4 Aktuálne nastavenie kapitálových vankúšov platných pre SR

Makroprudenciálny nástroj	Hodnota	Poznámka
Vankúš na zachovanie kapitálu (§ 33b zákona o bankách)	2,5 %	
Miera proticyklického kapitálového vankúša (§ 33g zákona o bankách)	1,25 %	Ďalšie zvýšenie na 1,5 % účinné od 1. 8. 2019
Vankúš pre O-SII (§ 33d zákona o bankách) ¹	0,5 % až 1 %	
Vankúš na krytie systémového rizika (§ 33e zákona o bankách) ²	1 %	

Zdroj: NBS.

¹ Vankúš pre O-SII je určený pre Československú obchodnú banku, a.s., Poštovú banku, a.s., Slovenskú sporiteľňu, a.s., Tatra banku, a.s. a Všeobecnú úverovú banku, a.s.

² Vankúš na krytie systémového rizika je určený pre Slovenskú sporiteľňu, a.s., Tatra banku, a.s. a Všeobecnú úverovú banku, a.s.

Tabuľka 5 Aktuálne nastavenie miery proticyklického kapitálového vankúša platnej pre zahraničné expozície (§ 33i a § 33j zákona o bankách) a výhľad ich vývoja v nasledujúcich štvrtrokoch

Krajina	31. 3. 2018	30. 6. 2018	30. 9. 2018	31.12. 2018	31. 3. 2019	30. 6. 2019	30. 9. 2019	31.12. 2019	31. 3. 2020	Poznámka	
Krajiny EÚ	Česká rep.	0,5	0,5	1	1	1,25	1,25	1,5	1,5	1,75	↑ na 1,25 % od 1. 1. 2019, na 1,5 % od 1. 7. 2019 a na 1,75 % od 1. 1. 2020
	Bulharsko	0	0	0	0	0	0	0	0,5	0,5	↑ na 0,5 % od 1. 10. 2019
	Dánsko	0	0	0	0	0,5	0,5	1	1	1	↑ na 0,5 % od 31. 3. 2019 a na 1 % od 30. 9. 2018
	Francúzsko	0	0	0	0	0	0	0,25	0,25	0,25	↑ na 0,25 % od 1. 7. 2019
	Írsko	0	0	0	0	0	0	1	1	1	↑ na 1 % od 5. 7. 2019
	Litva	0	0	0	0,5	0,5	1	1	1	1	↑ na 0,5 % od 31. 12. 2018 a na 1 % od 30. 6. 2019
	Luxembursko	0	0	0	0	0	0	0	0	0,25	↑ na 0,25 % od 1. 1. 2020
	Spojené kráľovstvo	0	0,5	0,5	1	1	1	1	1	1	↑ na 1 % od 28. 11. 2018
	Švédsko	2	2	2	2	2	2	2,5	2,5	2,5	↑ na 2,5 % od 19. 9. 2019
Krajiny mimo EÚ	Island	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,75	1,75	1,75	1,75	↑ na 1,75 % od 15. 5. 2019
	Hongkong	1,88	1,88	1,88	1,88	2,50	2,5	2,5	2,5	2,5	↑ na 2,5 % od 1. 1. 2019
	Nórsko	2	2	2	2	2	2	2	2,5	2,5	↑ na 2,5 % od 31. 12. 2019

Zdroj: ESRB, BIS.

V tabuľke sú zobrazené iba krajiny, ktoré stanovili nenulovú úroveň miery proticyklického kapitálového vankúša.

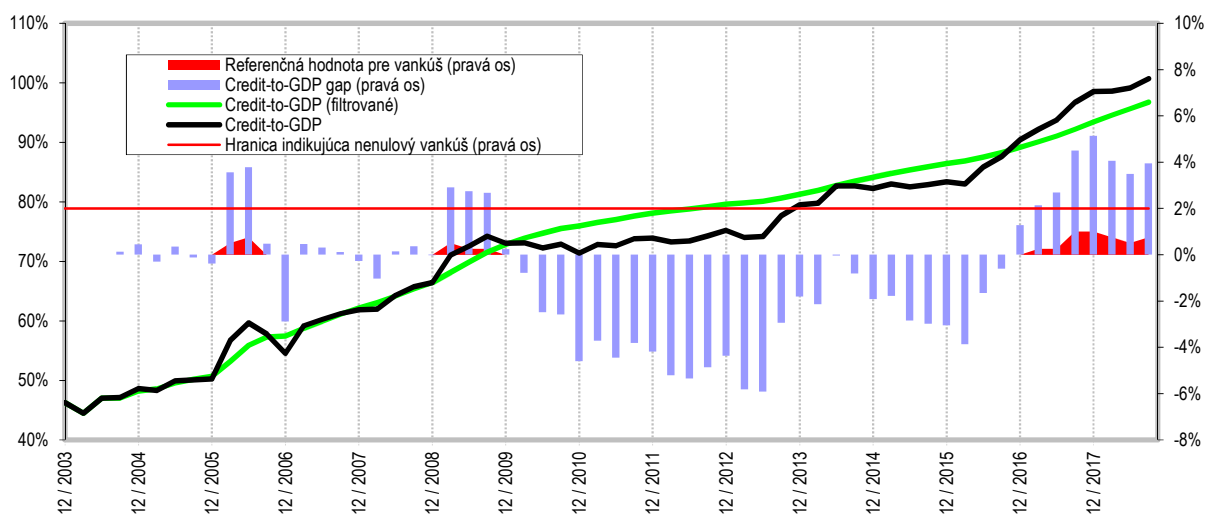
Budúce hodnoty vychádzajú z aktuálne platných rozhodnutí, prostredníctvom dodatočných rozhodnutí sa však môžu zmeniť.

Tabuľka 6 Aktuálne nastavenie ďalších vankúšov a parametrov pre expozície voči zahraničným krajinám, ktoré platia aj pre slovenské banky

Krajina	Makroprudenciálny nástroj	Hodnota
Estónsko	Vankúš na krytie systémového rizika (§ 33f zákona o bankách)	1 %
Švédsko, Rumunsko	Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na podnikanie – (čl. 124 nariadenia CRR)	100 %
Nórsko	Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na bývanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád (č. 164 nariadenia CRR)	20 %

Zdroj: NBS, ESRB.

Graf 1 Štandardizovaný credit-to-GDP gap

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

Poznámky:

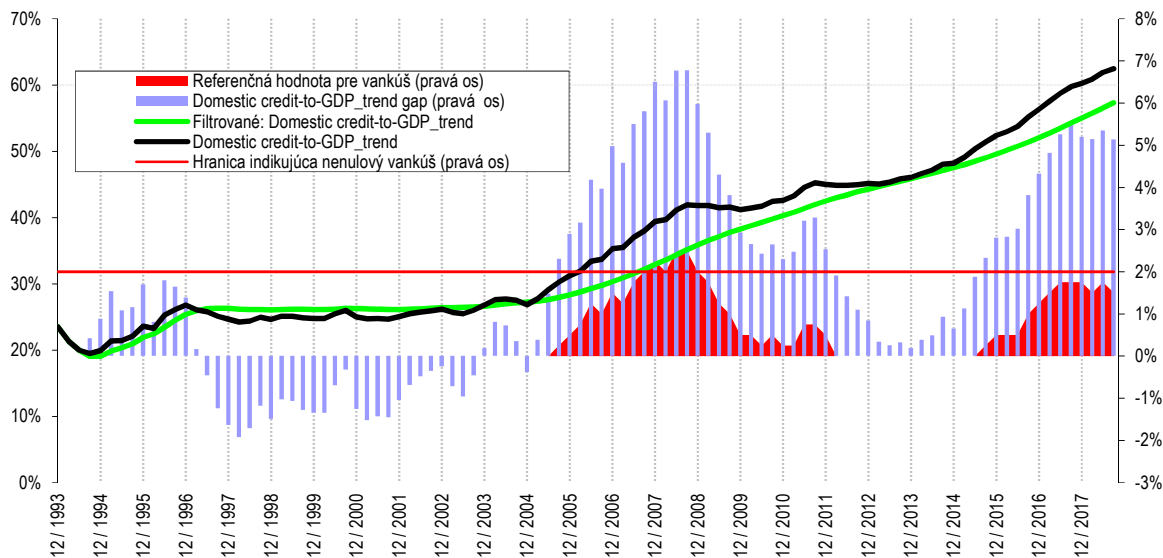
Štandardizovaný credit-to-GDP gap vychádza z celkového dlhu nefinančných podnikov a domácností.

Kalibrácia referenčnej hodnoty je v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, príloha, časť II.

Hranica indikujúca nenulový proticyklický kapitálový vankúš a hodnoty „gapu“ sú zobrazené na pravej osi.

Údaje ukazovateľa Štandardizovaný credit-to-GDP gap sa mierne odlišujú od hodnôt v štvrťročnom komentári k politike obozretnosti na makroúrovni - október 2018 v dôsledku zakomponovania revidovaných údajov za HDP zverejnených ŠÚ SR v novembri 2018.

Graf 2 Domestic credit-to-GDP_{trend} gap

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

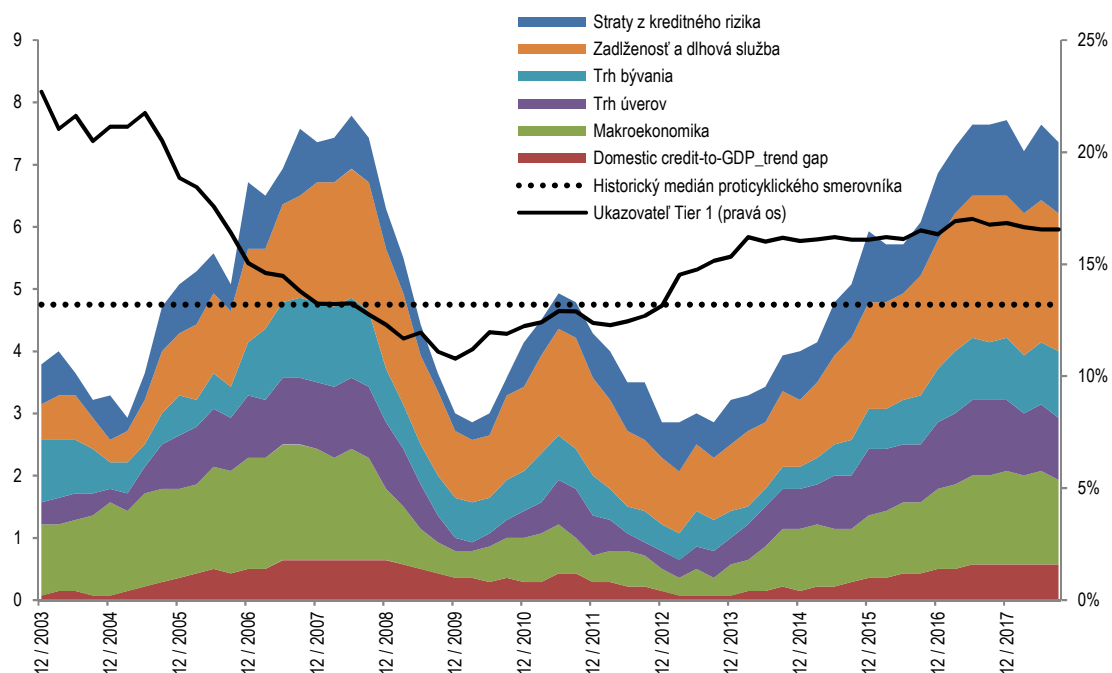
Poznámky:

Domestic credit-to-GDP_{trend} gap vychádza z úverov podnikom a domácnostiam poskytnutých domácim bankovým sektorom. Domestic credit-to-GDP_{trend} gap je vypočítaný podľa § 33g, odsek 2a zákona o bankách a v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, časť B2.

Hranica indikujúca nenulový proticyklický kapitálový vankúš a hodnoty „gapu“ sú zobrazené na pravej osi.

Údaje ukazovateľa Domestic credit-to-GDP_{trend} gap sa mierne odlišujú od hodnôt v štvrťročnom komentári k politike obozretnosti na makroúrovni - október 2018 v dôsledku zakomponovania revidovaných údajov za HDP zverejnených ŠÚ SR v novembri 2018.

Graf 3 Proticyklický smerovník

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, CMN.

Poznámka: Ukazovateľ je vypočítaný v súlade s § 33g, odsek 1c, zákona o bankách a v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, časti C a D.

Tabuľka 7 Východiská pre proticyklický kapitálový vankúš k 30. 9. 2018

Indikátor	Referenčná hodnota	Podiel dlhu na HDP	Odchýlka podielu dlhu na HDP od svojho dlhodobého trendu
Štandardizovaný Credit-to-GDP gap (Graf 1)	0,75 %	100,7 %	3,95 %
Domestic credit-to-GDP _{trend} gap (Graf 2)	1,50 %	60,6 %s	5,14 %
Proticyklický smerovník (Graf 3)	2,25 %		

Zdroj: NBS.

Poznámky: Tabuľka je zostavená na základe povinnosti vyplývajúcej z § 33g, odsek 2, zákona o bankách a v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, príloha, časť II.

Štandardizovaný Credit-to-GDP gap zatiaľ nemá výpovednú hodnotu z hľadiska miery proticyklického kapitálového vankúša z dôvodu krátkosti časového radu.